RAAD VOOR DIERENWELZIJN
Werkgroep: verhandeling van honden

FICHE VAN DE WERKGROEP

1. Deelnemers aan de werkgroep

Voorzitter:

- Professor Claire Diederich — Bureau van de Raad voor Dierenwelzijn, Professor Universiteit Namur

Leden van de werkgroep:

- Mevr. Bernard Elisabeth — Verantwoordelijke van de Dienst inspectie Dierenwelzijn
- Mevr. Elsen Marleen — Nationale raad voor Dierenbescherming
- Mevr. Haverbeke Anouck — Dierenarts diplomate van de Europese Collège van diergedrag
- Dhr. Iser Hubert — Koninklijke maatschappij Sint - Hubertus
- Mevr. Lievens Gonda — Hoge Raad van de Orde van Dierenartsen
- Dhr. Monami Léonard — Andibel
- Dhr. Montegnies Jean-Marc — Animaux en Péril
- Dhr. Thelissen Marc — Nationale raad voor dierenkwekers en liefhebbers
- Mevr. Van Caelenbergh Christiane — ANI-ZOO
- Dhr. Vandenbosch M — GAIA

Uitgenodigde en/of geraadpleegde experts:

- Dhr. Grooteboer Karl — Specialist hondenfokkerij
- Dhr. Lodewyckx Walter — Gepassioneerd hondenliefhebber
- Dhr. Thierry Tramasure — Contractdierenarts van een kweker - handelaar
- Dhr. Goffaux — SPA Charleroi
- Professor Thiry — Prof. virologie (Diergeneeskunde -ULG)
- Professor Nauwinck — Prof. Virologie (Diergeneeskunde -UGent)
- Dhr. Patrick Roosemont — FOD Volksgezondheid - juridische dienst DG4
- Dhr. Francis Deryckere — FOD Economie- Dienst Consumentenbescherming
- Dhr. Thibaut Willaert — FOD Economie- Dienst Consumentenbescherming
- Mevr. Christel Moons — Ethologe met een doctoraat in de Diergeneeskundige Wetenschappen.
- Mevr. Joëlle Hofmans — Dierenarts met diploma van Ecole vétérinaire française de comportement
- Dhr. Léonard Van Autgaerden — Kwekerij Dobby home
- Dhr. Dany Grosemans — Onafhankelijk gedragsspecialist
- Dhr. Matthew Bottomley — Breeding Manager van The Guide Dogs in UK

Verantwoordelijke voor de Raad voor Dierenwelzijn:

- Dhr. Bruno Cardinal — FOD Volksgezondheid, Raad voor Dierenwelzijn

Dienst Dierenwelzijn

- Dhr. Eric Van Tilburgh — FOD Volksgezondheid, dienst Dierenwelzijn
- Dhr. Joël Loir — FOD Volksgezondheid, dienst Dierenwelzijn

2. Data van de vergaderingen

24/01/12 - 09/03/12 - 26/04/12 - 31/05/12 - 10/07/12 - 02/10/12 - 08/11/12 - 13/12/12 - 19/02/2013 - 19/03/13 - 14/05/13 - 25/06/13 - 26/09/13 - 05/11/13 - 10/12/13 - 28/01/14

3. Samenvatting van de werkzaamheden

De Raad voor Dierenwelzijn heeft beslist een werkgroep samen te stellen om een advies te formuleren over de verhandeling van honden in België. Dit advies heeft als doel het aantal honden achtergelaten in asielen te doen dalen en ook een betere garantie op vlak van gezondheid en gedrag van de verkochte honden te voorzien.

- De werkgroep heeft wetenschappelijke experts, vertegenwoordigers van de dierenbescherming, vertegenwoordigers van de kwekers en handelaars en de inspectiediensten van de overheid bijeengebracht.

In 2011 werden de volgende gegevens ingezameld uit diverse bronnen:

154 857 honden werden voor het eerst geregistreerd (bron: BVIRH)
- 3 % door asielen.
- 18 % door kwekers.
- 24 % door kwekers - handelaars.
- 55 % door particulieren.

26 520 honden werden opgevangen in de asielen (bron: officiële statistieken van de asielen):
- 8 600 waren verloren gelopen en vonden hun eigenaar terug. 17 920 werden achtergelaten.
- Van de opgevangen honden werden er 2 700 geëuthanaseerd

Volgens de gegevens van het asiel “animaux en péril” voor 2011
- was 37 % van de in het asiel opgevangen honden niet geïdentificeerd.
- had 50 % van zwerfhonden “geen ras”
- was 43% van de achtergelaten honden gerangschikt in de categorie “niet objectieve reden en omwille van het comfort”.
- wordt de gemiddelde leeftijd van de achtergelaten honden geschat op 3 jaar.

Uit een telefonische enquête, waarop 50% van de asielen heeft geantwoord, blijkt dat ze allemaal een gedragsevaluatie uitvoeren en dit op verschillende niveaus (gebruik van een vragenlijst en/of gedragstesten). Deze enquête toont ook aan dat de asielen zich bewust zijn van de risico’s gekoppeld aan adoptie en dat ze vragende partij zijn voor een hulpmiddel voor het evalueren van deze risico’s.

30 209 (19,5 %) van de voor het eerst geregistreerde honden waren van buitenlandse herkomst (bron: BVIRH):
- 10 448 (7 %) uit Slowakije.
- 8 042 (5%) uit Tsjechië.
- 5 333 (3,5%) uit Nederland.
- 2 649 (2%) uit Hongarije.

De Belgische wetgeving is binnen de Europese Unie de enige die voor de verhandeling van honden uit het buitenland een verklaring eist van de bevoegde overheid uit het land van herkomst. Deze verklaring moet aantonen dat de kwekerij waar de hond vandaan komt minstens voldoet aan de

voorwaarden bepaald in bijlage III bij het KB van 27 april 2007 (afmetingen van de verblijven, van de kraamhokken, normen inzake socialisatie, omgevingsprikkels, verzorging van de dieren).

Bij analyse van de herkomst stelt men vast dat minstens 90% van de Slowaakse en Tsjechische pups afkomstig zijn van respectievelijk 4 en 2 operatoren. Dit doet vermoeden dat deze operatoren verzamelplaatsen zijn. Hierdoor ontstaat twijfel over het adequaat toezicht door de lokale overheid. Daarom heeft de Dienst Dierenwelzijn een toelating geregeld om een inspectiebezoek te verrichten bij deze operatoren. Dit bezoek vond plaats van 26 tot 29 augustus 2013 in Slowakije en in de Tsjechische Republiek en de conclusies zijn de volgende :

> Deze missie bood ons de gelegenheid om de actoren van het kweken en verhandelen van honden ter plaatse te ontmoeten onder begeleiding van de autoriteiten van de bezochte landen. De toenadering waarover de partijen het hadden, toont aan dat men dezelfde bekommernissen deelt als België dat verder gaat dan de Europese verplichtingen. De analyse in de praktijk brengt aspecten aan het licht waarvan de interpretatie en de toepassing beter kunnen. Het gaat bijvoorbeeld om de mogelijke erkenning van de Slowaakse wetgeving indien zij voldoet aan de vereisten van bijlage III en van toepassing is op alle kwekers- leveranciers; het gaat ook om een systeem van “trapsgewijze” conformiteitserkenning, gedelegeerd aan de dierenarts van de kwekerij en erkend door een officiële dierenarts, voor honden die verhandeld worden door een verzamelcentrum in Tsjechië.
>
> Deze pistes moeten verder bestudeerd worden, in samenwerking met de bevoegde autoriteiten van de landen, met in gedachten het doel dat wordt nagestreefd door de wetgeving : het waarborgen van fokomstandigheden die de gezondheid, het welzijn en de socialisatie van de verhandelde honden garanderen.
>
> Het inspectiebezoek toont aan dat er goede praktijken bestaan en dat er een wil is om die goede praktijken na te leven en te doen naleven. Het is dan ook onze taak om samen te werken met de lokale autoriteiten, de fokkers en de dierenbeschermingsverenigingen om de aandacht te vestigen op de officiële circuits die zich houden aan de verplichtingen en die gecontroleerd worden en om de strijd aan te binden met de parallelle circuits die het dierenwelzijn in het gedrang brengen.
>
> We moeten ook verder blijven pleiten voor de uniformering van een Europese wetgeving betreffende de voorwaarden voor het fokken en verhandelen van honden. In België is het gebruik van het paspoort als identificatie- en registratiebewijs, waarin de vaccins worden genoteerd en dat de hond moet vergezellen, een efficiënt traceermiddel dat als voorbeeld kan dienen.

Nederland, dat op de hoogte is van de Belgische wetgeving, schenkt trouwens bijzondere aandacht aan de herkomst van buitenlandse honden die via hun grondgebied naar België worden ingevoerd.

- **Wat de kwekers betreft:**

De werkgroep vermoedt dat deze categorie te laag geschat wordt en dat het waarschijnlijk gaat om een hoger percentage dan 18%.

Op basis van de literatuur[1], kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

[1] *- R. De Meester, C. Moons, H. Van Bree, F. Coopman, 2005. Critical evaluation of the environment in Belgian dog breeding kennels during the puppies’socialisation period. Vlaams Diergeneeskundig Tijdschrift, 74, 364-374*

- Volgens een enquête in 48 Belgische kwekerijen, zou het kunnen dat de kwaliteit van de fokomgeving niet voldoende is voor een optimale gedragsontwikkeling van de pups. Tekortkomingen zoals vroegtijdig spenen, isolement, gebrek aan fysieke en sociale stimuli, ziet men vaker in de grote kwekerijen (meer dan 19 vrouwelijke fokdieren,*De Meester et al., 2005).* Er dient in elk geval benadrukt te worden dat deze studie dateert van voor het ministerieel besluit van 2007. Het effect van de veranderingen, met name inzake de normen van de kwekerijen (voor alle grote of kleine kwekers) is niet gekend.
- Bij de kleine kwekers (maximum 6 vrouwelijke fokdieren), zowel geregistreerd als niet-geregistreerd, zijn de socialisatie van de pups en de verrijking van de leefomgeving beter. Niet-geregistreerde kleine kwekers worden vaker geconfronteerd met ongeplande drachten *(Australisch onderzoek, Korbelik et al., 2011)*. Het ontbreekt de werkgroep aan objectieve gegevens om te kunnen bepalen of de Belgische situatie vergelijkbaar is met deze vastgesteld in Australië
- Het is noodzakelijk dat men voor de voortplanting enkel honden gebruikt die het meest geschikt zijn als gezelschapsdier, m.a.w. die voldoen aan de standaardnormen inzake gezondheid, lichaamsbouw, maar ook temperament/persoonlijkheid. De evaluatietools hiervoor dienen nog ontwikkeld te worden en dit via inspanningen van zowel de wetenschappers als de kwekers *(King et al., 2012).*
- - Volgens de inspectiedienst houden de erkende kwekers zich aan de identificatieregels

- **Wat betreft de kwekers – handelaars:**

  - De WG stelt vast dat de kwekers – handelaars enkel zelf kweken omdat de wetgeving het hen verplicht. Hun ware beroep is de herverkoop van honden, vooral na invoer.
  - De vertegenwoordiger van de sector meldt dat sinds deze verplichting de sector professioneler is geworden (kleinere zaken hebben hun activiteit stopgezet) en dat dit geleid heeft tot een verbetering van het welzijn van de dieren. De fokhonden van deze kwekers worden goed gecontroleerd en er worden niet meer problemen gemeld dan elders.
  - België is de enige lidstaat die bij invoer verhandelingsvoorwaarden oplegt aan buitenlandse invoerders. Deze laatste moeten gelijkaardige welzijnsnormen naleven als de Belgische kwekerijen (bijlage 3 bij het KB van 27/04/2007).
    De werkgroep is er zich van bewust dat de reële gunstige impact van de maatregelen opgenomen in dit KB betreffende de verhandeling van honden nog niet kan geëvalueerd worden (een wetgeving moet minstens drie jaar van toepassing zijn om de efficiëntie ervan te kunnen beoordelen. In dit geval gaat het om een langere periode aangezien de gemiddelde leeftijd van de achtergelaten honden 3 jaar is).

- **Wat de particulieren betreft:**

  - Tot deze categorie « particulieren » van de BVIRH behoren de particulieren die zich een niet geïdentificeerde hond hebben aangeschaft en de kwekers die geen erkenning nodig hebben (1 à 2 nesten per jaar). Dit cijfer is te hoog geschat aangezien de asielen voor 2012 regelmatig niet geïdentificeerde honden rechtstreeks op naam van de adoptant identificeerden.
  - Reclame via het internet en het hoge aanbod zouden impulsaankopen in de hand kunnen werken.
  - Er werd een telefonische peiling (n=100) uitgevoerd onder de eigenaars van honden die voor het eerst geregistreerd werden in 2011. Er blijkt tussen geen significant verschil te bestaan qua

---

- J. Korbelik, J. Rand, J. Morton, 2011. Comparison of early socialization practices used for litters of small-scale registered dog breeders and nonregistered dog breeders. JAVMA, vom 239, 1090-1097
- T. King, L. Martson, P. Bennett, 2012. Breeding dogs for beauty and behavior: why scientists need to do more to develop valid and reliable behavior assessments for dogs kept as companions. App. Animal. Behaviour Sc. 137 (2012), 1-12

tevredenheid naargelang de herkomst van de hond. De geciteerde aanvoerbronnen voor pups zijn het Internet, de mond-tot-mondreclame, een kweker die gekend is door de koper.

- Bewustmaking van en informatieverstrekking aan de toekomstige eigenaars is van essentieel belang om doordachte, gepaste aankopen mogelijk te maken om zo het aantal achtergelaten honden in de asielen te doen dalen.
- De werkgroep stelt vast dat het percentage honden dat afkomstig is van kwekers zonder erkenning moeilijk in cijfers uit te drukken is. Hoewel er vermoedens bestaan dat de fokkwaliteit van die aanvoerbron middelmatig is, beschikt de werkgroep niet over voldoende informatie om te achterhalen of deze bron eerder verantwoordelijk is voor het afleveren van honden van een mindere kwaliteit qua gedrag en gezondheidstoestand.
- De invoering van een erkenning voor occasionele kwekers zou een oplossing kunnen zijn om het aantal pups dat op de markt komt te verminderen maar:

Gelet op het feit dat deze kwekers goed zijn voor een zeer groot percentage van het aantal honden dat elk jaar nieuw wordt geregistreerd in de databank voor de identificatie van honden (meer dan 50%) ;

Gelet op de moeilijkheid om een erkenning in te voeren voor dit soort kwekers ;

Gelet op de moeilijkheid van een systematische controle ;

Gelet op het feit dat bij een klacht, de inspectiedienst de foknormen opgelegd aan de erkende kwekers toepast ;

Gezien de hoogdringendheid (regionalisering) stelt de Raad volgende alternatieve voorstellen voor in verband met de occasionele kwekers

A. Een analyse van de registraties in de databank van de BVIRH maakt de volgende acties mogelijk :

- identificatie van de officiële en de niet-officiële nesten (bijvoorbeeld : zelfde familienamen van de ‘kwekers’/andere voornamen maar zelfde adres bij al deze ‘kwekers’)

- identificatie van de fraudeurs door het vinden van een gemeenschappelijke herkomst van de individueel geïdentificeerde honden (verkopen geen geïdentificeerde pups)

- hulp bij het corrigeren van registratiefouten in de databank

- sensibilisatie van de dierenartsen en de kopers die individueel een pup hebben geïdentificeerd op naam van de koper in plaats van die van de kweker

- eventueel onderzoek naar de herkomst van pups van rassen waarvan geweten is dat ze weinig/niet gekweekt worden in België en die, indien dit wel het geval is, enkel gekweekt worden in Rashondenclubs (bijvoorbeeld de rassen : Akita Inu, ShibaInu, Engelse en Franse Buldog, Mops)

B. Extra-controle bij de registratie van de nieuwe pup in de databank :

- koppeling van de registratie van de pup aan die van de moeder (op zijn minst) of die van beide ouders (indien mogelijk) door de dierenarts bij de online registratie. Behalve wanneer de honden zijn ingevoerd, in dat geval moet er een koppeling gemaakt worden met de nummer van het TRACES-document.C. Andere mogelijke maatregelen

- controleren en vervolgen van de kwekers die ‘niet geïdentificeerde’ pups verkopen onder meer via advertenties

- de kynologische verenigingen (waaronder SSRSH, VOE, Kennel Club) zouden kunnen erkend worden als « geaccrediteerde » verenigingen die hun leden controleren op basis van een bestek (zelfcontrole).

- **Illegale handel:**

De inspectiedienst stelt de illegale verhandeling door erkende handelaars (… in 2011 en … in 2012) en illegale invoer (… in 2011 en … in 2012) van pups vast. Getuigenissen gedurende de werkzaamheden van de WG suggereren dat deze aantallen hoger liggen:

- Een deel van de pups uit erkende kwekerijen zouden niet aangegeven zijn en niet geidentificeerd zijn. Het zou de koper zijn die moet instaan voor de eerste identificatie
- Een deel van de invoer zou gebeuren op illegale wijze, buiten het officiële circuit (TRACES), bijvoorbeeld: Belgische toeristen zouden 2 à 3 nesten kopen die ze dan vervoeren met hun eigen wagen. De pups zouden dan worden verkocht door 'valse particulieren'.
- Er zou sprake zijn van fraude wat betreft het aantal verhandelde nesten per jaar. Sommige van die particulieren zouden dus moeten erkend zijn en sommige erkende amateurkwekers zouden in feite grote kwekers zijn.

Tot slot kan de werkgroep, bij gebrek aan informatie, niet vaststellen welke impact de herkomst van de hond heeft op het percentage achtergelaten honden of op gedragsproblemen.

Naar aanleiding van alle voornoemde vaststellingen, heeft de WG beslist om in eerste instantie een advies te formuleren over de thema's waarover er een consensus bestond :

- De aanpassing van het garantiecertificaat. Daartoe heeft de WG contact opgenomen met Professor Thiry van de ULG en met Professor Nauwinck van de Universiteit van Gent, beide specialist in de diergeneeskundige virologie. De WG had ook een gesprek met vertegenwoordigers van de FOD Economie.

- De mogelijkheid van een plan betreffende de socialisatie en de verrijking van de leefomgeving in de Belgische kwekerijen. Daartoe heeft de WG op 26/09/2013 verschillende experts gehoord. Christel Moons (Ethologe met een doctoraat in de Diergeneeskundige Wetenschappen), Joëlle Hofmans (gedragsdierenarts), Léonard Van Autgaerden (kwekerij Dobby home), Dany Grosemans (zelfstandig gedragsspecialist), Matthew Bottomley (Breeding Manager van The Guide Dogs in UK).

- De mogelijkheid om de occasionele kwekers te controleren werd overwogen, onder meer via een optimaal gebruik van de databank voor de identificatie van honden.

- Ook nadere regels voor de verkoop werden overwogen.

Na afloop van deze werkzaamheden werd een advies uitgebracht door de WG die trouwens beslist heeft om zijn besprekingen voort te zetten met het oog op het formuleren van een advies over de thema's die nog niet aan bod kwamen.

4. Goedkeuring van het advies door de Raad voor Dierenwelzijn

Het advies werd goedgekeurd op de datum van 9 mei 2014